

man prema Hrvatskoj i zamoli po posebnim poslanicima hrvatsko plemstvo, da se s njime mirnim putem nagodi, našto je ono privoljelo. Sada su predstavnici dvanaest hrvatskih plemena između Gvozda i Neretve, kao predstavnici države, svojom voljom izabrali Kolomana hrvatsko-dalmatinskim kraljem, obave-
zavši ga na zasebno krunisanje za hrvatsko-dalmatinskoga kralja i održavanje zasebnoga sabora u hrvatskim državnim poslovima. Koloman opet, da ukloni sve znakove, što ih sobom nosi po poimanju onoga vremena osvojenje oružjem, priznao je i potvrdio hrvatskomu plemstvu, to jest hrvatskomu političkom narodu onoga vremena, sigurno i neumanjeno posjedovanje njihovih plemenskih drevnih zemljišnih posjeda i kmetova na njima, za koje kao „pravi i stari“, dakle kao slobodni a ne pokoreni plemići, nemaju plaćati kralju zemljarine, već mu samo u znak vjernosti imaju vršiti vojnu službu, i to tako, da će ga pomagati u navalnom ratu sa po deset oboružanih konjanika po plemenu polazeći do Drave o svom trošku, a preko Drave o kraljevu.

Poslije toga pođu Hrvati s Kolomanom do Belgrada na moru, gdje ga okruniše zakonitim kraljem hrvatsko-dalmatinskim. Tom je prilikom kralj Koloman prisegom zajamčio sva javna i državna prava kraljevstvu hrvatskomu: Ugarska i Hrvatska imat će odsada jednoga istoga vladara, ali su ipak dva posebna kraljevstva, vezana u državnu zajednicu samo kraljevom ličnošću, koji stoga i uzima u svoj naslov još i onaj kralja Dalmacije i Hrvatske (*rex Dalmatiae et Croatiae*). Položaj Hrvatske kao samostalne političke i državne cjeline nije se dakle promijenio, već su samo vladarska prava kraljevstva hrvatskoga prešla na Kolomana i njegove nasljednike. A to bijahu u prvom redu: imenovanje bana, izdavanje privilegija i darovnica, potvrđivanje na saboru stvorenih zakona, ubiranje poreza i carina, uživanje „kraljevske zemlje“ (*terra regalis*) izumrle hrvatske narodne dinastije, vrhovno zapovjedništvo nad hrvatskom vojskom (*exercitus croaticus*) i nada sve određivanje spoljašnjeg političkog pravca. Sve ostale unutarnje poslove, političke, upravne, sudske, financijske i vojničke vršit će hrvatsko plemstvo i nadalje samo u sporazumu s kraljevim predstavnikom u Hrvatskoj, s banom, odnosno s hercegom, to jest članom dinastije, kada ga bude, a kojima pristoji za slučaj obrane i samostalna upotreba vojne hrvatske sile.